

riosa expressió de «voz bárbara» que li dona Fz. de Navarrete, el més antic i més entès dels nostres informants en matèries marineres.

Ara bé, segons el *DAMEN*, hi ha un verb mall. *folondrar* «inclinat y torcer una cosa hacia un lado, la-dear», advertint que també s'usa *folondrar-se*. Em sembla probable que aquest sigui alteració fonètica de *fondrar*, amb *l* per repercussió de l'altra líquida, i després anaptixi: \**fondrar* > *folondrar*. *Fondrar* es troba en llengua d'oc antiga amb el significat de «démolir», i *esfondrar* és ben conegut en la nostra, com a sinònim d'«enfonsar, ensorrar» i «enderrocar», fr. *effondrer*; però de l'existència del simple *fondrar* en català no manca algun testimoni, si més no el nom de l'antiga pagesia de *Fondrats* (en l'aresta NO. que baixa del Pla de la Calma, Osona).

Hi ha, d'altra banda alguna semblança formal i semàntica amb l'angl. *to flounder*, antigament 'ensopegar', puix que més recentment apareix també amb el sentit de «to struggle violently and clumsily», i «to plunge, to roll and tumble about, or in a mire». ¿Seria, doncs, un terme nàutic de procedència atlàntica, germànica, en l'ús mariner castellà, i fóra aquest el que el passaria a Mallorca? És la sospita que ens assalta davant aquest mot anglès. Obliga, però, a pendre-s'ho amb cautela, la data bastant tardana del mot en un vocabulari tan perfectament estudiat com el de l'anglès, on no se'n troben notícies (ni en la més antiga de les accs.) fins al S. XVI. Sens dubte, si per al mot anglès comptéssim amb parentela certa de la banda germànica, això compensaria la modernitat de la paraula en aqueixa llengua.

Sembla haver-hi alguna relació amb el neerl. *flodderen* 'xipollejar en el fang'. I com que també és més fàcil que un germanisme nàutic del romànic s'hagi propagat des dels Països Baixos que des d'Anglaterra, pensem si vindria del neerlandès; el mal és que la correspondència fonètica angl. *nd*/neerl. *dd* no és normal, i ens cal aquella base i no pas aquesta. Quant al neerl. *vlonder* 'passera o palanca damunt un vall',<sup>1</sup> 'travessa d'una creu', 'càrrega feixuga', i nor. dial. *flundra* 'pedra plana', dels quals voldria extraure el nostre *folondres* Spitzer (*LexikK*, 68-9), ací és ja el significat que ens allunya gravíssimament del nostre objectiu. La impressió que n'hem tret és que amb aquest vague grup de parònims germànics no hi ha sinó una semblança casual o secundària; car també hem de tenir en compte la possibilitat que en tot això tinguem en definitiva el fruit de contaminacions entre el fr. *fondrer* (-ar) i aqueix neerl. *vonder* (més general que *vlonder* segons Verdam), el qual verament pogué ser germànic.

Que, tanmateix, farem bé de no descartar el nexa amb el mot anglès ens ho adverteix el fet que en anglès dialectal hi ha també una acc. de *flounder* 'mapes o puntes de l'àncora, que es claven en el fons quan donen ferro'. Llavors se'ns acut que *caer de falondres*, *venir de falondres*, podria ser pròpiament com 'l'àncora quan cau al fons'. D'altra banda notem que aquesta acc. és recent en anglès (documentada només des de

1853), i que ni Jal ni Fz. de Navarrete no donen l'angl. *to flounder* com a mot d'ús nàutic. I el que més desconfiança inspira davant la possibilitat germànica és que el terme falti del tot en portuguès (Amorim) i en francès (Jal), que són els intermediaris obligats entre el castellà i tota font germànica, sigui aquesta britànica o neerlandesa. Els mots germànics de la nàutica castellana quan abunden més és en el temps de les grans navegacions i precisament llavors el castellà deia *de romanía* amb el sentit corresponent a *de falondres* (García de Palacios; i *Vocab. Navaresco*). El qualificatiu de «voz bárbara» té més solta si vol dir 'mot provincial' (doncs, de terres catalanes) que no pas 'nòrdic'. D'altra banda també l'escassa documentació de *fondrar* en català i la nostra carència en fonts nàutiques dels Ss. XVI-XVIII ens impedeixen de donar l'etimologia catalana com a clarament preferible.

En tot cas es poden descartar sense escrúpol dues explicacions alternatives que foren proposades. Ben cert res a veure amb el fr. *fronde* 'fona', oc. *froundo* id., en *froundo* «comme avec une fronde, avec force et rapidité». I \**FOLLUNDULA* resultant d'un encreuament de *FOLLIS* 'manxa, sac' amb *FUNDULUS* 'pistó que puja i baixa' és una pensada de Bruch (*Misc. Schuchardt*, p. 52) que no podem ni pendre seriosament.

Aportarem un cert reforç a la connexió amb un derivat de *FUNDUS* si tenim en compte que també en una part d'Astúries s'usa un verb *desflundarse* amb el mateix valor que el nostre *esfondrar-se*: «toda la salona principal se *desflundó* y viono so 'l portalón», conta Somoza (*Cosiquines de la mi quintana*, p. 254, cf. les notes de la p. 255 «se hundió, de *hundirse, desflundarse*»).<sup>2</sup> No convé, doncs, descartar la possibilitat que en la creació de *falondres* col·laboressin Catalunya i Astúries.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> «Balk of plank over eene slot, vonder; de dwarsbalk van het kruis, zware last, Verdam. — <sup>2</sup> Deu tractar-se d'un relat mariner, com sigui que *portalón* és el conegut catalanisme nàutic *portaló* < *porta a ló*. Per als usos nàutics de *sala* (del qual *salona* és augmentatiu), veg. Fz. de Navarrete, p. 481. —

<sup>3</sup> Vaig ocupar-me ja del cast. *de falondres*, en sentit semblant al d'ací, en el *DCEC*. Cal allí esborrar el tarragonès *falandró* 'cèrcol de la caixa del carro', per al qual veg. ací s. v. *FORAT* i *FALDA*.

FOLRAR o bé FORRAR, i fr. ant. *forrer* id., derivats del cat. ant. *foure*, respectivament fr. ant. *fuerre*, 'beina (d'una arma)', 'estoig', que per la seva banda vénen del gòt. *FÖDR* 'beina' o del seu germà fràncic \**FÖDAR*, cf. a-al. ant. *fôtar*, al. *futter*, neerl. *voeder* 'funda, revestiment, folro'. □ *I.ª doc.*: *folrat* ja algun cop fi S. XIII, i tant *folrat* com *forrat* són freqüents des de la segona meitat del XIV; *foure* 'beina' fi S. XIV; *forro* 'forradura', 1518.

No és ben segur i tampoc improbable que el participi del verb figurés en les *VidesR.*: «un seu companyó --- après la sua mort --- li aparec vestit d'una capa de pergami tota escrita de sofismes, e de sots